

**Pan
Grzegorz Pietruńko
p.o. Dyrektor
Regionalnej Dyrekcji
Lasów Państwowych
we Wrocławiu**

LWR-410-42-01/2009
P/09/158

TEKST UJEDNOLICONY

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu przeprowadziła kontrolę w Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu, zwanej dalej „RDLP we Wrocławiu” w zakresie nadzoru nad udostępnianiem przedsiębiorcom terenów leśnych pod eksploatację kopalin pospolitych w latach 2007-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 10 maja 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie z nieprawidłowościami ocenia działalność RDLP we Wrocławiu w zakresie nadzoru nad udostępnianiem przedsiębiorcom terenów leśnych pod eksploatację kopalin pospolitych w latach 2007-2009 (I półrocze). Ocenę tę uzasadniają oceny cząstkowe zaprezentowane w dalszej części wystąpienia.

1. W kontrolowanym okresie na obszarze lasów państwowych wydobywano kopaliny pospolite na terenie 16 nadleśnictw, z łącznej liczby 33 nadzorowanych przez RDLP we Wrocławiu. Powierzchnia gruntów wydzierżawionych w celu pozyskiwania kopalin pospolitych ulegała zwiększeniu z 95,1 ha w 2007 r., do 99,4 ha w 2008 r. i do 104,8 ha na koniec czerwca 2009 r., co kształtowało ich udział na poziomie ok. 0,02% ogólnej powierzchni lasów administrowanych przez RDLP we Wrocławiu. Największą powierzchnię

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

pod eksploatację kopalin pospolitych wydzierżawiły Nadleśnictwa Pieńsk (15 ha), Jugów (14 ha) i Świeradów Zdrój (11,6 ha). Na wydzierżawionych terenach eksploatowano głównie iły ceramiczne, bazalt, melafir, gabbro a także piaski i żwiry.

2. W latach 2007-2009 (I półrocze) wydobywanie kopalin na obszarze zarządzanym przez RDLP we Wrocławiu prowadzone było przez 22 przedsiębiorców na podstawie 60 umów dzierżawy zawartych przez poszczególne nadleśnictwa. Analiza dokumentacji związanej z zawarciem 20 wybranych losowo umów (33,3% próba) wykazała, że w każdym przypadku zawarcie umowy poprzedzone zostało uzyskaniem zgody od dyrektora RDLP we Wrocławiu na wyłączenie tych terenów z użytkowania leśnego. W sposób prawidłowy naliczono i pobrano opłaty za przedwczesny wyręb drzewostanu oraz opłaty za wyłączenie z produkcji leśnej tych gruntów ustalone ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych². Analiza umów wykazała, że nadleśnictwa podstawowe warunki dzierżawy tych gruntów odnoszące się do sposobu ustalania wysokości oraz warunków i terminów płatności czynszu dzierżawnego, a także rygorów natychmiastowego rozwiązania umowy dzierżawy, ustalały w sposób dowolny i zróżnicowany wobec poszczególnych przedsiębiorców, co nie spełniało wymogu równego traktowania i uczciwej konkurencji. Dla przykładu: Nadleśnictwo Węgliniec w umowie z sierpnia 2005 r. ustaliło przedsiębiorcy kwotowo roczny czynsz dzierżawny w stałej wysokości przez okres 5 lat (0,90 zł/m²), z waloryzacją³ po upływie tego okresu, a w umowie z listopada 2005 r. wobec drugiego przedsiębiorcy określiło roczny czynsz dzierżawny uzależniony od aktualnej ceny drewna tartaczego (w badanym okresie od 0,73 zł/m² do 0,82 zł/m²). W sposób odmienny Nadleśnictwo to ustaliło również warunki natychmiastowego rozwiązania umowy z winy dzierżawcy – w jednym przypadku wskazano 6-cio miesięczne zaległości w płatności czynszu dzierżawnego, a w drugim 3-miesięczne. Ponadto tylko wobec jednego dzierżawcy wskazało przypadek zastosowania tego rygoru w związku z oddaniem dzierżawionej nieruchomości osobom trzecim bez zgody Nadleśnictwa.

Podjęte w 2007 r. przez Dyrektora RDLP działania w zakresie uporządkowania tych umów dzierżawy poprzez zarządzenie Nr 17/2007 z 31 lipca 2007 r. nie wyeliminowały tych różnic. Zakres spraw objętych przedmiotowym Zarządzeniem, został bowiem ograniczony do zasad ustalania wysokości czynszu dzierżawnego.

W okresie objętym kontrolą, tylko 10 nadleśnictw renegocjowało łącznie 25 umów. W wyniku wprowadzenia nowych stawek czynszu wartość czynszu dzierżawnego na podstawie tych 25 umów zwiększyła się w 2007 r. o 13,6 tys. zł; w 2008 r. o 144,3 tys. zł, a w

² Dz.U. z 2004 r. nr 121, poz. 1266 ze zm.

³ o wskaźnik wzrostu cen dóbr inwestycyjnych podany przez Prezesa GUS

I półroczu 2009 r. o 178,2 tys. zł (łącznie o 336,1 tys. zł). Konieczność weryfikacji obowiązujących stawek czynszu dzierżawnego potwierdziła także kontrola przeprowadzona w lutym 2009 r. przez Inspekcję Lasów Państwowych z Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych. W czasie tej kontroli zwrócono także uwagę, na zbyt późne podejmowanie przez nadleśnictwa renegotiacji stawki czynszu dzierżawnego i przypadek odmowy renegotiacji, co skutkowało zmniejszeniem przychodów z tego tytułu w 2008 r. o 177,9 tys. zł w trzech kontrolowanych nadleśnictwach.

3. W latach 2007-2009 (I półrocze) z dzierżaw terenów pod wydobywanie kopalin pospolitych na obszarze RDLP we Wrocławiu uzyskano łącznie 6.632,1 tys. zł. Wpływy z tego tytułu wzrastały w kolejnych latach z 1.709,3 tys. zł w 2007 r. do 2.364,3 tys. zł w 2008 r. (o 38,3%) i do 2.558,5 tys. zł w I półroczu 2009 r. (o 8,2%), przy jednoczesnym zwiększeniu powierzchni dzierżawionej odpowiednio o 4,5% i 5,4%. W tym okresie 7 nadleśnictw z 16 wydzierżawiających te grunty zakupiło wydobywane kopaliny na własne potrzeby od podmiotów dzierżawiących (najczęściej kruszywa na naprawę dróg leśnych) na łączną kwotę 1.498,6 tys. zł, co stanowiło 22,6% ogólnej kwoty pozyskanego czynszu dzierżawnego.

4. W RDLP we Wrocławiu bezpośredni nadzór nad udostępnianiem przez nadleśnictwa terenów lasów państwowych pod wydobywanie kopalin pospolitych sprawował Wydział Zasobów i Urządzania Lasu, a w zakresie realizacji zadań związanych z rekultywacją terenów leśnych Wydział Zagospodarowania Lasu. W 2007 r. Wydział Zasobów i Urządzania Lasu w ramach czynności nadzoru przeprowadził kontrolę problemową w zakresie poprawności umów dzierżawy nie stwierdzając istotnych nieprawidłowości. Ponadto Wydział ten w ramach realizacji wniosków z wcześniejszych kontroli NIK dokonał ponownego sprawdzenia wyliczeń dotyczących opłat za przedwczesny wyręb drzewostanu ustalonych w decyzjach wydanych przez RDLP we Wrocławiu w latach 2005-2008.

Kontrola ujawniła, że Wydział Zagospodarowania Lasu nie dokonał w 2007 r. i w 2009 r. kontroli w zakresie zgodności sposobu rekultywacji gruntów na obszarze RDLP we Wrocławiu z warunkami określonymi w dokumentacji ustalonej przez organ koncesyjny. Konieczność dokonania takiej kontroli raz w roku wynikała z Zarządzenia Nr 11 wydanego przez Dyrektora RDLP we Wrocławiu w dniu 26 kwietnia 1996 r. Zasadność przeprowadzania takich sprawdzeń potwierdzają ustalenia kontroli w tym zakresie przeprowadzonej przez tenże Wydział w 2008 r., gdzie wykazano nieterminową realizację rekultywacji w 4 nadleśnictwach (Bolesławiec, Kamienna Góra, Lwówek Śląski, Przemków)

oraz brak dokumentacji technicznej na rekultywację terenu w 3 nadleśnictwach (Bolesławiec, Oborniki Śląskie, Łądek Zdrój).

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Przeanalizowanie zasadności ujednolicenia treści umów dzierżawy na tereny pod wydobywanie kopalin pospolitych zawieranych przez poszczególne nadleśnictwa z terenu nadzorowanego przez RDLP we Wrocławiu.
2. Zapewnienie realizacji przez Wydział Zagospodarowania Lasu obowiązku w zakresie corocznej kontroli sposobu rekultywacji terenów wyrobisk po wydobyciu kopalin pospolitych ustalonego Zarządzeniem Dyrektora RDLP we Wrocławiu Nr 11 z 26 kwietnia 1996 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie jednego miesiąca od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK o sposobie ich rozpatrzenia.